

Yr Ombwdsmon Cyfreithiol
Gorffnaf 2021

**Diweddariad i
Gomisiynydd y Gymraeg:
2020/2021**

Cyflwyniad

Sefydlodd Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 ddyletswydd i sefydliadau cyhoeddus sy'n darparu gwasanaethau yng Nghymru gynhyrchu Cynllun Iaith Gymraeg (y Cynllun). Paratowyd y Cynllun a gynhyrchwyd gan yr Ombwdsmon Cyfreithiol (LeO) o dan ofynion Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac mewn ymgynghoriad â Bwrdd yr Iaith Gymraeg (Comisiynydd y Gymraeg erbyn hyn) cyn ei gyhoeddi.

Mae'n disgrifio sut y byddwn, wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru, yn gweithredu'r egwyddor ein bod yn trin yr ieithoedd Saesneg a Chymraeg yn gyfartal, i'r graddau y mae'n briodol o dan yr amgylchiadau ac yn rhesymol ymarferol.

Paratowyd y Cynllun yn unol ag Adrannau 12 i 14 y Ddeddf ac yn unol â chanllawiau a gyhoeddwyd gan y Comisiynydd y Gymraeg o dan Adran 9 y Ddeddf. Daeth y Cynllun i rym ar 11 Mai 2011.

Mae'r papur hwn yn nodi sut y cyflawnodd yr Ombwdsmon Cyfreithiol ei rwymedigaethau o dan delerau ei Gynllun wrth ddarparu ei wasanaethau yng Nghymru rhwng Mehefin 2020 a Mai 2021. Dyma ddegfed flwyddyn gweithrediad y Cynllun.

Yr hyn a wnawn

Sefydlwyd cynllun yr Ombwdsmon Cyfreithiol gan y Swyddfa ar gyfer Cwynion Cyfreithiol (OLC) o dan Ddeddf Gwasanaethau Cyfreithiol 2007. Gall defnyddwyr gwasanaethau cyfreithiol gyrchu cynllun Ombwdsmon annibynnol a diduedd i ddatrys anghydfodau sy'n ymwneud â'u cyfreithiwr. Ni yw'r corff sengl ar gyfer pob cwyn gyfreithiol gan ddefnyddwyr.

Mae'r OLC yn atebol i'r Senedd trwy'r Arglwydd Ganghellor ac mae'n gorff Hyd Braich y Weinyddiaeth Gyfiawnder (MoJ). Mae gan yr OLC hefyd berthynas uniongyrchol â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyfreithiol (LSB) sydd â nifer o swyddogaethau'n goruchwyllo'r Swyddfa ar gyfer Cwynion Cyfreithiol.

Mae'r berthynas rhwng yr OLC, y MoJ a'r LSB wedi'i nodi mewn protocol gweithredu teirochrog y cytunwyd arno rhwng y cyrff, sy'n gosod y fframwaith ar gyfer sut y bydd y berthynas yn gweithredu gyda'n sefydliadau partner. Mae hwn ar gael o'n gwefan: <http://www.legalombudsman.org.uk>

Cysylltiadau a chwynion a anfonir atom i'w hymchwilio

Buom yn gohebu ag un AS Cymru.

Aeth ein gwefan ddiweddaedig yn fyw ym mis Hydref 2020 ac ers yr amser hwn mae ein hadran 'gwybodaeth gyffredinol' Gymraeg ar wefan yr Ombwdsmon Cyfreithiol wedi derbyn 129 o ymweliadau unigryw â thudalennau. Mae golygon unigryw o dudalennau yn cyfeirio at nifer y defnyddwyr unigol yn lle nifer y cliciau'n unig. Yr amser a dreuliwyd ar y dudalen hon ar gyfartaledd oedd 26 eiliad.

Gall pobl hefyd ddefnyddio'r wefan i anfon eu cwynion atom trwy offeryn ar-lein. Mae hyn yn cynnwys gwiriwr cwynion cychwynnol i sicrhau ei fod yn rhywbeth y gallwn ymchwilio iddo a ffurflen gwyno ar-lein. Mae'r ddau ar gael yn Gymraeg. Rhwng Hydref 20 a Mai 21 derbyniodd y rhain:

Gwiriwr cwynion - 55 ymweliad unigryw

Ffurflen gwyno - 15 ymweliad unigryw

Cwynion wedi'u cwblhau - dros y cyfnod adrodd ni dderbyniodd yr Ombwdsmon Cyfreithiol unrhyw gwynion wedi'u cwblhau yn Gymraeg.

Gall achwynwyr hefyd lawrlwytho fersiwn Gymraeg o'r ffurflen gwyno a'i hanfon atom.

Mae ein hymateb i ofynion Deddf Iaith Gymraeg yn gymesur â lefel y cysylltiadau a dderbyniwn yn yr iaith Gymraeg. Rydym yn adolygu hyn yn rheolaidd a byddwn yn diweddarau ein gofynion iaith os bydd unrhyw beth sylweddol yn newid.

Cyhoeddiadau

Cyfieithwyd ein Hadroddiad Blynyddol a'n Cyfrifon ar gyfer 2019/20 ([Adroddiadau a chynlluniau | Ombwdsmon Cyfreithiol](#)) i'r Gymraeg, a'r bwriad yw gwneud yr un peth ar gyfer adroddiad eleni a sicrhau ei fod ar gael ar ein gwefan.

Digwyddiadau siarad

Mewn blynyddoedd blaenorol rydym wedi cynnal digwyddiadau yng Nghymru i siarad â'r proffesiwn cyfreithiol am ein gwasanaethau. Ni chynhaliwyd digwyddiadau wyneb yn wyneb eleni ac mae ein digwyddiadau wedi cael eu cynnal ar-lein ac wedi bod ledled y wlad. Unwaith y byddwn yn gallu, byddwn yn ail-ymweld â chysylltiadau â rhwydweithiau yng Nghymru.

Monitro a chwynion

Rydym yn parhau i fonitro ein darpariaeth Gymraeg er mwyn sicrhau ei bod yn cydymffurfio â gofynion y Cynllun. Mae'r tîm Materion Allanol yn gyfrifol am fonitro ac adolygu'r Cynllun a byddant yn parhau i fonitro ein cynnydd wrth ei gyflawni.

Lle gall polisïau a mentrau corfforaethol newydd effeithio ar ein Cynllun, bydd LeO yn ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg. Wrth ystyried unrhyw newidiadau polisi

newydd, rhoddir ystyriaeth i unrhyw effaith a goblygiadau y gallai'r polisi eu cael ar Gynllun y Gymraeg.

Casgliad

Mae'r Ombudsmon Cyfreithiol yn parhau i gymryd ei rwymedigaethau statudol tuag at ddarpariaeth Gymraeg o ddifrif. Byddwn yn parhau i asesu sut y gallwn wasanaethu buddiannau defnyddwyr gwasanaeth Cymru orau.

I gael rhagor o wybodaeth am wybodaeth a gynhwysir yn y papur hwn, cysylltwch â'r tîm Materion Allanol yn support@legalombudsman.org.uk.